

Ljubljana, 16. 11. 2017

Ekonomsko-socialni svet, ess@gov.si
Ministrstvo za zdravje, gp.mz@gov.si

Predsedstvo ZSSS je na svoji 3. seji z dne 14. 11. 2017 oblikovalo stališča do predloga Zakona o dolgotrajni oskrbi in obveznem zavarovanju za dolgotrajno oskrbo, verzija predstavljena na izredni seji ESS 20. 10. 2017 in ki je v javni razpravi od 20. 10. do 20. 11. 2017

POJASNILA:

- ZZZS = Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije
- ZSSS = Zveza svobodnih sindikatov Slovenije
- Predlog Zakona = predlog Zakona o dolgotrajni oskrbi in obveznem zavarovanju za dolgotrajno oskrbo

- 1. Slovenija potrebuje sistemsko ureditev dolgotrajne oskrbe:** Predlog zakona o dolgotrajni oskrbi in obveznem zavarovanju za dolgotrajno oskrbo presojava na podlagi Programskih usmeritev ZSSS za obdobje 2017-2022, sprejetih 4. 10. 2017 na 8. kongresu ZSSS, ki določajo v poglavju V.2 Dolgotrajna nega: *»Podprli bomo uvedbo novega obveznega zavarovanja za dolgotrajno nego, ko bodo za to izpolnjeni naslednji pogoji: realen nabor storitev in vzpostavljena javna mreža njihovih izvajalcev v vseh regijah ter s socialnimi partnerji v ESS dogovorjen vzdržen sistem financiranja.«*
- 2. Predlagamo prehodno obdobje za postopno uveljavljanje:** Besedilo predloga Zakona je potrebno izboljšati v skladu z vladnimi nomotehničnimi smernicami za pripravo predpisov, da bo razumljiv, nedvoumen, uporaben in izvršljiv. Ocenjujemo, da kljub načrtovanemu pilotnemu projektu zaradi kompleksnosti vzpostavljanja novega socialnega zavarovanja celovita izvedba Zakona na nacionalni ravni na datum 1. 1. 2020 ne bo mogoča. Zato predlagamo, da Zakon določi prehodno obdobje, ki bo omogočalo:
 - a. postopen prehod upravičencev od že uveljavljenih pravic do dolgotrajne oskrbe po dosedanjih predpisih v sistem pravic po novem zavarovanju za dolgotrajno oskrbo. Namesto kampanjske prevedbe pravic¹, naj v prehodnem obdobju ostane v veljavi dosedanja ureditev pravic in naj v sistem dolgotrajne oskrbe vstopajo predvsem novi upravičenci. Upravičenci z že uveljavljenimi pravicami, kakršen je npr. dodatek za pomoč in postrežbo v invalidskem zavarovanju, pa naj imajo pravico, da sami na podlagi ustrezne informacije o pravicah dolgotrajne oskrbe odločajo,

¹ V letu 2019 bi bilo npr. treba izdelati osebni in izvedbeni načrt dolgotrajne oskrbe za 32.497 prejemnikov dodatka za pomoč in postrežbo (podatek ZPIZ za september 2017).

kdaj bodo prestopili in oddali svojo vlogo. To bi zagotovilo čas za prilagajanje in celovito izvedbo Zakona.

- b. postopno vzpostavljanje javne mreže izvajalcev dolgotrajne oskrbe: Do 1. 1. 2020 ne bo mogoče vzpostaviti celovite javne mreže javnih zavodov in koncesionarjev po celotnem ozemlju Slovenije.
 - c. postopno pripravo izvedbenih podzakonskih aktov.
3. **Zakon naj določi pravico do kombinacije formalne in neformalne dolgoročne oskrbe na domu:** Ker je cilj Zakona, da naj uporabnik storitev dolgotrajne oskrbe čim dlje ostane doma, predlagamo pravico do kombinacije neformalne oskrbe domačih in formalne oskrbe na domu za strokovno zahtevnejše storitve. Ker bo formalna oskrba za tiste z nižjimi dohodki zaradi obveznega 30-odstotnega doplačila manj dostopna, naj ne bo denarni prejemek za neformalno oskrbo nižji kar za 50 % od formalne oskrbe na domu in za 34 % nižji od formalne oskrbe v instituciji.
 4. **Zakon naj za dostopnost storitev formalne dolgotrajne oskrbe določi lestvico deležev zasebnih sredstev uporabnikov:** Predlog Zakona določa enake zneske zasebnih sredstev za sofinanciranje formalne dolgotrajne oskrbe na domu ali v instituciji ne glede na prejemke uporabnika. Vsi morajo iz zasebnih sredstev kriti 30 % teh zneskov², sicer niso upravičeni do 70 % iz javnih sredstev. Zakon naj namesto enotnega deleža 30 % določi lestvico deležev zasebnih sredstev za storitve formalne dolgotrajne oskrbe. Sorazmerna naj bo prejemkom uporabnika z namenom, da se omogoči dostopnost formalne dolgotrajne oskrbe tudi uporabnikom z nižjimi dohodki.
 5. **Zakon naj definira kriterije dostojnega standarda storitev dolgotrajne oskrbe v javni mreži:** Standard pravic iz zavarovanja za dolgotrajno oskrbo naj bo dostojen, da ljudje ne bodo prisiljeni v tržni dejavnosti v plačevanje nadstandardnih storitev dolgotrajne oskrbe iz žepa ali s sklenitvijo zasebnega dopolnilnega zavarovanja.
 6. **Zakon naj določi varuha pravic uporabnikov storitev dolgotrajne oskrbe:** Predlagamo institucijo varuha pravic uporabnikov storitev dolgotrajne oskrbe, saj bodo zaradi svoje odvisnosti od pomoči drugih v ranljivem položaju zlasti zaradi tveganja zaradi domačnosti, koristoljubja in ustrahovanja, ki nastane zaradi finančnih osebnih ali poslovnih odnosov.
 7. **Zakon naj jasno določi potrebno zavarovalno dobo za uveljavitev pravic kot predpogoj za finančno disciplino:** Za zagotavljanje finančne discipline in motiviranosti za plačevanje prispevkov naj Zakon jasneje določi potrebno zavarovalno dobo kot pogoj za uveljavitev pravic. Ni jasno, kaj pomeni, da je za uveljavitev pravic potrebno imeti lastnost zavarovane osebe v obveznem zavarovanju dolgotrajne oskrbe vsaj 24 mesecev. Če se naj bi zakon uveljavil 1. 1. 2020, na ta datum nihče ne bo imel vsaj 24 mesecev zavarovanja. Če je upravičenec lahko star najmanj 18 let, je treba za mlade upravičence določiti izjemo od najkrajše zavarovalne dobe 24 mesecev. Potrebno je zagotoviti tudi uporabniku prijazne administrativne postopke. Časovno je treba omejiti določilo o možnem poročunu terjatve zavarovane osebe do podračuna za dolgotrajno oskrbo pri

² Edina izjema so uporabniki, ki bodo oproščeni plačila po predpisih o oprostivni plačil prispevka in doplačila.

ZZZS z neplačanimi prispevki in obveznim doplačilom za dolgotrajno oskrbo zavarovane osebe.

8. **Koncedent za dejavnost dolgotrajne oskrbe naj bodo lokalne skupnosti s pridobljenim soglasjem Republike Slovenije:** Na področju dolgotrajne oskrbe je primerno, da lokalne skupnosti podeljujejo koncesije, saj najboljše poznajo lokalne potrebe in dostopnost storitev dolgotrajne oskrbe za vse zaselke, kjer živijo uporabniki. Soglasje Republike Slovenije je potrebno za koordiniranje javne mreže.
9. **Zakon naj določi krajše obdobje za podelitev koncesije za dolgotrajno oskrbo:** Podpiramo, da se koncesija podeli le, če javni zavodi ne morejo zagotoviti dejavnosti v skladu z javno mrežo. Nesprejemljivo pa je podeljevanje koncesije za formalno oskrbo na domu za 10 let in za oskrbo v instituciji kar za 40 let z možnostjo obnovitve za enako obdobje. Koncesija se naj podeljuje za krajše obdobje z možnostjo večkratne prednostne izbire dosedanjega koncesionarja, če je v postopku obnavljanja potrjeno zadovoljstvo uporabnikov in ZZZS kot izvajalca obveznega zavarovanja.
10. **Potrebna je prepoved tržne dejavnosti dolgotrajne oskrbe v javni mreži:** Zakon naj razreši navzkrižje interesov v javni mreži tako, da prepove izvajanje tržne dejavnosti izvajalcem v javni mreži. Ni določena sankcija, če izvajalec v nasprotju z javnim interesom prednostno izvaja pridobitno tržno dejavnost.
11. **Namesto uvedbe obveznega doplačila za dolgotrajno oskrbo iz neto prejemkov prebivalstva naj manjkajoča sredstva zagotovi državni proračun:** Smo proti nesistemski ureditvi plačevanja obveznega doplačila, odmerjenega od bruto plače v višini 0,48 % in plačanega iz neto prejemkov zavarovancev. Obremenitev plač z davki in prispevki je v Sloveniji najvišja v EU, davčna obremenitev kapitala pa je med najnižjimi. Zakon naj dodatno ne bremeni plač, temveč naj določi nove proračunske vire financiranja dolgotrajne oskrbe (ustrezna obdavčitev kapitala, obdavčitev nakazil sredstev v davčne oaze, uravnoteženje prispevnih stopenj delodajalca in delavca itd.). Predlog Zakona tudi sicer nepregledno ureja obveznost plačevanja doplačila iz neto plač in ne določa ustreznega znižanja dohodninske osnove ter ne sankcionira finančne nediscipline pri plačevanju.
12. **Zavračamo socialno kapico v zavarovanju za dolgotrajno oskrbo:** Zavračamo socialno kapico, ker nasprotuje načelu solidarnosti v socialnih zavarovanjih, da vsakdo prispeva sorazmerno od svojih prejemkov.
13. **Zakon naj določi skupne organe upravljanja tako za zdravstveno zavarovanje kot za zavarovanje za dolgotrajno oskrbo:** Ker bi ločeni organi upravljanja obeh zavarovanj ogrozili doseženo učinkovitost skupne strokovne službe ZZZS pri izvajanju zdravstvenega zavarovanja, naj Zakon določi skupne organe obeh zavarovanj, v katerih bodo predstavniki plačnikov prispevkov in proračunskih sredstev v sorazmerju z deležem vplačanih sredstev. Zakon naj določi vlogo ZZZS kot aktivnega kupca storitev dolgotrajne oskrbe. Zakon naj določi zaposlitev dodatnega ustreznega kadra za vstopne točke na območnih enotah ZZZS.

Lidija Jerkič,
predsednica ZSSS

